

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В. Н. КАРАЗІНА  
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНИХ МОВ  
Кафедра перекладознавства імені Миколи Лукаша

Рекомендовано до захисту  
Протокол засідання кафедри № \_\_\_\_\_  
від «\_\_\_\_\_» \_\_\_\_\_ 2025 р.  
Завідувач \_\_\_\_\_ кафедри Ребрій О.В.  
\_\_\_\_\_  
(підпис)

**КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА**  
**ПЕРЕДАЧА ПРАВНИЧОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ В ПЕРЕКЛАДАХ**  
**УКРАЇНСЬКОЮ СУДОВИХ КІНОДРАМ: СПОСОБИ, СТРАТЕГІЇ,**  
**ОБМЕЖЕННЯ**

**Виконавець:**

студентка II курсу магістратури,  
групи АМПЗ-61

Дегтярьова Наталія Аркадіївна  
(прізвище, ім'я, по батькові)

**Керівник роботи:**

Кальниченко О. А., доцент кафедри  
перекладознавства імені Миколи Лукаша  
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

**Підсумкова оцінка:**

за національною шкалою: \_\_\_\_\_

кількість балів: \_\_\_\_\_

Підпис керівника

Кваліфікаційну магістерську роботу захищено на засіданні Екзаменаційної комісії

Протокол № \_\_\_\_\_ від «\_\_\_\_\_» \_\_\_\_\_ 2025 р.

Голова Екзаменаційної комісії \_\_\_\_\_  
(підпис) (прізвище та ініціали)

Харків – 2025

## ЗМІСТ

|                                                                                                        |            |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>ВСТУП .....</b>                                                                                     | <b>3</b>   |
| <b>РОЗДІЛ І. ПОНЯТТЯ АУДІОВІЗУАЛЬНОГО ПЕРЕКЛАДУ ТА ЙОГО ВИДИ</b>                                       | <b>7</b>   |
| 1.1 Поняття аудіовізуального перекладу та його визначення. ....                                        | 7          |
| 1.2 Перелік та характеристика видів аудіовізуального перекладу.....                                    | 9          |
| Висновки за розділом І .....                                                                           | 14         |
| <b>РОЗДІЛ ІІ. ПОНЯТТЯ СУДОВОЇ ДРАМИ ТА ЇЇ ХАРАКТЕРНІ ОЗНАКИ.....</b>                                   | <b>16</b>  |
| 2.1 Поняття судової драми. ....                                                                        | 16         |
| 2.2 Характерні ознаки судової драми.....                                                               | 19         |
| Висновки за розділом ІІ .....                                                                          | 30         |
| <b>РОЗДІЛ ІІІ. ПЕРЕДАЧА ПРАВНИЧОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ В УКРАЇНСЬКИХ<br/>ПЕРЕКЛАДАХ СУДОВИХ КІНОДРАМ .....</b> | <b>32</b>  |
| Висновки за розділом ІІІ.....                                                                          | 499        |
| <b>ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....</b>                                                                          | <b>50</b>  |
| <b>СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....</b>                                                                 | <b>52</b>  |
| <b>СПИСОК ДЖЕРЕЛ ТА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ .....</b>                                                 | <b>577</b> |
| <b>SUMMARY .....</b>                                                                                   | <b>588</b> |

## ВСТУП

Переклад в галузі права привертає особливу увагу як з огляду на теорію, так і з погляду практики перекладу. Перш за все такий інтерес обумовлюється специфічністю юридичної мови як мови професійного спілкування, що належить до тієї чи іншої правової системи. Розбіжності в національних правових системах можуть викликати складнощі перекладу. Це безпосередньо стосується передачі правничої термінології в перекладах українською мовою, оскільки вони відображають правові реалії держав англо-американської правової сім'ї (англосаксонське право), які ґрунтуються на судовому прецеденті, та мають значні відмінності від реалій української правової системи, що входить до групи держав романо-германської правової сім'ї (континентальне право), де «основним джерелом права виступає нормативно-правовий акт» [40].

Виклики та питання, з якими стикаються перекладачі під час роботи з англomовною юридичною термінологією, можна дослідити, переважно у різноманітних правих джерелах: законах, підзаконних нормативно-правових актах, угодах тощо. Проте юридична термінологія широко використовується в медіапродукції, зокрема в судових кінодрамах.

Кваліфікаційна робота присвячена дослідженню відтворення правничої термінології в аспекті кіноперекладу на матеріалі телесеріалу «Ваша честь». Упродовж минулого століття кінопереклад сформувався як окремий напрям перекладознавства з відтоді посів вагоме місце серед його дисциплін, науковий інтерес до нього в перекладознавстві наразі лише зростає, що можна пояснити підвищенням попиту на виконання даного виду перекладацької діяльності, що відбувається внаслідок постійного розвитку кіноіндустрії, появою нових жанрів, та вимогами та обізнаністю глядачів.

Навіть поверхневий аналіз сітки мовлення каналів та анонсів кінопрокатного ринку України, дає уявлення про домінування англomовних фільмів та телесеріалів та їх попит серед вітчизняного глядача. Порівняно з

фільмами інших жанрів, таких як фантастика, комедія або драма, фільми юридичної тематики є відносно нішевим жанром з меншою кількістю переглядів та обсягами виробництва. Піджанр юридичної драми охоплює судові справи, судові процеси та юридичну практику. Ці драми часто мають у фокусі етичні дилеми, знайомлять глядачів зі специфікою роботи адвокатів, сторони обвинувачення та суддів, фокусуючись на вирішенні юридичних конфліктів, надаючи глядачам можливість зазирнути у дорадчу кімнату та культивують прагнення до справедливості.

**Актуальність** теми визначається потребою вивчення механізмів перекладу юридичного дискурсу в аудіовізуальних жанрах, зокрема судовій драмі, яка поєднує правову термінологію та художню виразність.

**Об'єктом дослідження** є правнича термінологія, вилучена з телесеріалу «Ваша честь» та його перекладу українською мовою в кількості 24 терміни.

**Предметом дослідження** є вивчення способів відтворення англomовних термінологічних слів та словосполучень, вилучених з галузі юриспруденції, у кіноперекладі.

**Метою дослідження** даної роботи є виявлення особливостей передача правничої термінології в перекладах українською судових кінодрам: способи, стратегії, обмеження на матеріалі телесеріалу «Ваша честь».

Реалізація поставленої мети передбачає вирішення наступних завдань:

- надати поняття аудіовізуального перекладу та його визначення; перелік та характеристика видів аудіовізуального перекладу;
- окреслити поняття судової драми та надати її характерні ознаки;
- розкрити роль та функції правничої термінології у судових драмах; відокремити приклади застосування правничої термінології в оригінальних англomовних версіях фільмів, які слугували матеріалами дослідження;
- встановити особливості кіноперекладу, що пов'язані з вербальними та невербальними компонентами кінофільмів;

– порівняти та аналізувати вилучені фрагменти з фрагментами українського перекладу обраної кінопродукції.

**Матеріалом дослідження** слугують епізоди американської судової драми «Ваша честь» англійською та українською мовами.

**Методи дослідження**, які було використано при написанні роботи, включають:

- *загальнонаукові*: аналіз та синтез (при розчленуванні перекладеного тексту та термінів на складові для виявлення властивостей та взаємозв'язків); порівняння (при зіставленні оригіналу з його перекладом для виявлення подібностей/відмінностей та ефективності застосованих стратегій); метод класифікації та систематизації (при розподілі проаналізованих прикладів перекладу за частотою вживання);

- *-мовно-перекладознавчі*: метод суцільної вибірки (при доборі одиниць для перекладацького аналізу з матеріалу дослідження); описовий метод (при якісному та кількісному описанні виявлених явищ, при визначенні семантики правничих термінів в англійській та українській мовах); метод контекстуального аналізу (при вивченні, як терміни функціонують у конкретному реченні та ситуації); метод перекладацького аналізу: для ідентифікації перекладацьких рішень (стратегій, прийомів, методів) та виявлення можливих помилок або обмежень.

**Наукова новизна** роботи полягає у розширенні знань про специфіку кіноперекладу правничої термінології українською та англійською мовами шляхом аналізу використання перекладацьких стратегій та способів перекладу.

**Практичне значення** роботи вбачаємо у можливості застосування отриманих результатів у перекладацькій практиці, при написанні наукових робіт з даної тематики та у викладанні спеціалізованого курсу кіноперекладу, враховуючи постійний розвиток кіноіндустрії та появу щороку все більшої кількості фільмів та телесеріалів.

**Апробація результатів дослідження** відбулася на VII Студентській

науково-практична конференція «Актуальні питання теорії та практики перекладу» факультету іноземних мов ХНУ імені В.Н. Каразіна 19 листопада 2025 р. За матеріалами дослідження підготовлено статтю у співавторстві з науковим керівником.

**Структура та обсяг роботи.** кваліфікаційна магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, загальних висновків, списку наукових джерел, списку джерел ілюстративного матеріалу, анотації англійською мовою. Загальний обсяг роботи – 60 сторінок.

## **РОЗДІЛ І. ПОНЯТТЯ АУДІОВІЗУАЛЬНОГО ПЕРЕКЛАДУ ТА ЙОГО ВИДИ**

### **1.1 Поняття аудіовізуального перекладу та його визначення.**

Ігнорована до 1990-х років науковцями та викладачами галузі перекладознавства, сфера субтитрування відтоді набула статусу повноцінної академічної дисципліни у багатьох європейських навчальних закладах. Популярність і перспективність цього напрямку перекладознавства зумовлені активним поширенням аудіовізуальних матеріалів у сучасному суспільстві. Вони сприяють удосконаленню професійних навичок, виступають ефективним каналом отримання інформації, допомагають у побудові кар'єри та задовольняють потребу людини у відпочинку та розвагах.

Прагнення до подорожей, розвиток ділових контактів і поширення передових технологій викликало потребу в ефективному міжкультурному спілкуванні, що зумовило пошук нових способів бути зрозумілим і розуміти інших. Таким чином, на всіх етапах розгортання процесу глобалізації спостерігається зростання потреби у перекладі як засобі взаєморозуміння між культурами.

Кінематограф залишається одним із найвпливовіших видів мистецтва завдяки своїй доступності для широкого кола глядачів і здатності впливати на людину на емоційному, естетичному та зоровому рівнях.

Протягом періоду стрімкого розвитку – від 1920-х років, коли зародилося німе кіно, під час появи технології синхронізації звуку та зображення у 1930-х роках – періоду розквіту американського кінематографа, впливові американські кінокомпанії здійснювали спроби забезпечити фільми перекладом для їх ширшого розповсюдження на європейському континенті.

А. Ремаель припускає, що переклад інтертитрів – «текстового супроводу або частини діалогу, що з'являлися на екрані між кадрами у німому фільмі» [45], можна вважати початковою формою аудіовізуального перекладу, оскільки слово супроводжувало зображення та вимагало перекладу [29, с. 12].

Термін аудіовізуальний переклад (АВТ) швидко став стандартним референтом та позначав різні практики перекладу, що використовуються в аудіовізуальних медіа (кіно, телебаченні, відеопродукції для домашнього перегляду), в яких здійснюється передача з мови оригіналу на мову перекладу з одночасною взаємодією зі звуком і зображенням [10, с. 12].

Й. Гамб'є зазначав, що АВП залишається фрагментованою галуззю, у межах якої дослідження здебільшого «зосереджуються на питаннях мови, ігноруючи їх культурний контекст та полісеміотичну природу аудіовізуальних текстів» [12, с. 1], яка окрім зображення та звуку, ще поєднує колір, жести, просторову організацію та оповідь.

Нещодавно до найпоширеніших форм АВП належали дубляж і субтитрування, а також закадровий переклад, однак згодом до поняття АВП було додано частковий дубляж (partial-dubbing), закадрове озвучування (narration), усний переклад та, на пізнішому етапі було доєднано субтитрування для опери та театру, а також нові інклюзивні практики – субтитрування для глухих і слабочуючих та аудіоопис для сліпих і осіб з вадами зору [10, с. 12].

Сьогодні АВП розглядається у ширшому контексті доступності, адже його мета полягає у забезпеченні рівного доступу до аудіовізуального контенту для всіх категорій глядачів, незалежно від мовних чи сенсорних бар'єрів [10, с. 12-13].

З появою потреби перекладу англomовних кінофільмів іншими мовами з метою їх поширення у 20–30-х роках ХХ ст. сформувалися та почали активно розвиватися субтитрування та дубляж. З прагматичних, економічних, естетичних та ідеологічних міркувань ці способи перекладу виявилися конкурентоспроможними та ефективнішими, ніж створення багатомовних версій одного фільму, які зазвичай характеризувалися низькою якістю кінопродукції.

Серед науковців, що сприяли визнанню субтитрування як окремої галузі слід назвати Якобсона та Райс. Якобсона вважають науковцем, що відкрив цю

галузь та виділив 3 типи перекладу: внутрішньомовний (або переформулювання), міжмовний (або власне переклад) та інтерсеміотичний (або трансмутація) [10, с. 9-10]. Райс створює додатковий тип гіпертексту, який вона називає «аудіо-медійний тип тексту». Вона визначає його як «надбудову, що враховує особливі характеристики розмовної мови та усного спілкування і стоїть над трьома основними комунікативними ситуаціями та відповідними типами тексту» [10, с. 10].

Популярності серед науковців тема різних підходів до перекладу набула на початку 1990-х років. Саме тоді в академічних колах з'явився термін аудіовізуальний переклад (АВП).

## 1.2 Перелік та характеристика видів аудіовізуального перекладу.

А. Ремаель, А. де Хауер та Р. Вандекеркхов у спільному міждисциплінарному дослідженні визначають, що АВП зазнав активного розвитку за останні двадцять років та вийшов за межі, що вважалися його «класичними, міжмовними перекладацькими та текстовими особливостями» [46] та посів центральне місце у численних дослідженнях.

Вони виділяють наступні форми АВП: часткове дублювання (partial dubbing), синхронний та послідовний переклади, що забезпечують потреби телеаудиторії (consecutive and simultaneous interpretation (for television)), закадрове оповідання диктора (off-screen narration), закадровий одноголосий або двоголосий дубляж (voiceover) і сценічні субтитри для опери та театру (surtitling for opera and theatre) або електронне лібрето [35], внутрішньомовне та міжмовне субтитрування для нечуючих та осіб з вадами слуху (intralingual and interlingual subtitling for the d/Deaf and hard of hearing (SDH) та аудіоопис для осіб з вадами зору (audio description for the blind and visually impaired (AD)) [46].

Більшість науковців, зокрема А. Ремаель, Х. Діас Сінтас та П. Оперо, відносять дублювання до однієї з найскладніших форм АВП через численні труднощі, з якими стикаються перекладачі та творча команда дубляжу. – автори

діалогів, режисери та актори дубляжу та звукорежисери. Основним завданням дубляжу є створення у глядачів враження, що актори на екрані розмовляють тією самою мовою, що і вони. Цей ефект досягається шляхом заміни оригінальної звукової доріжки, яка містить сцени різні за характером та емоційним забарвленням, на запис мовою перекладу, синхронізований у часі та узгоджений із мімікою та рухами акторів. «Ілюзія перевтілення забезпечується завдяки відповідності дій актора дубляжу трьом типам синхронії» [11, с. 443], визначеним Фодором: фонетичній синхронії/синхронії губ (lip sync(hrony)), синхронії персонажа – узгодження рухів, міміки, жестів та ізохронії – «укладання» тексту перекладу у відрізок екранного часу. Відповідно до цих вимог перекладач та автори діалогів ретельно редагують діалоги та монологічні висловлювання, узгоджуючи їх тривалості з екранним часом, враховуючи артикуляцію та міміку.

Режисер дубляжу підбирає акторів, які, на його думку, мають голоси, дикцію, енергетику, акторські дані для блискавичного перевтілення. Актори записують голоси по одинці для створення багатоканальної фонограми, з якими далі працюють режисер дубляжу та звукорежисери [38].

Актори дубляжу намагаються природно відтворити репліки у проміжок обумовлений екранним часом, імітуючи особливості вимови та артикуляцією, зберігаючи візуальну гармонію між зображенням та невербальною поведінкою зі звуком. [11, с. 442-443]

Через тривалість виробничого процесу, високу собівартість і потребу у співпраці фахівців різних сфер, дубляж здебільшого застосовується для перекладу художніх фільмів, дитячих телепередач та рекламної продукції.

До закадрового перекладу (voice-over/voiceover) вдаються під час трансляції новин та інтерв'ю у прямому ефірі, при озвучуванні документальних фільмів або на демонстраційних показах художніх фільмів, включених до програми кінофестивалів.

Суть закадрового перекладу полягає в усному поданні перекладу

цільовою мовою, який чути одночасно з оригінальною мовою. [11, с. 442] Голос актора/двох акторів або журналіста накладається поверх оригінальної, звукової доріжки, чутної у фоновому режимі [14, с. 107].

У випадку інтерв'ю або промови, з метою формування у глядача довіри до перекладу та його правдивості [24, с. 132], оригінальну звукову доріжку зазвичай залишають чутною протягом кількох секунд трансляції, після чого її гучність знижують і накладають переклад. Завершення трансляції перекладу відбувається трохи раніше, після чого гучність мови оригіналу знову підвищують до кінця висловлювання. [11, с. 441]

SDH субтитри (subtitles for the d/Deaf or hard of hearing) забезпечують інклюзивні потреби глядачів з вадами слуху. Перші спроби відтворення звукового супроводу фільмів завдяки візуальній адаптації розпочалися у 40-х роках XIX ст. [48]. Широкого розповсюдження вони набули у 1970-80-х роках, спочатку як допоміжний засіб для перегляду телепередач в США та Канаді та деяких країнах Європи, потім технологія використовувалася у розповсюдженні кінопродукції у форматах DVD та Blu-ray, у відеоіграх та на інтернет-платформах. На відміну від звичайних SDH субтитри розроблені не тільки для викладення аудіосупроводу у текстовому форматі. Вони призначені для ідентифікації мовця або закадрового голосу, а також для позначення звукових ефектів – таких, як звук сирени пожежної машини, звуки природи чи звуки, що супроводжують дії на екрані, наприклад гавкіт собак. SDH субтитри широко використовуються глядачами як допоміжний аудіовізуальний засіб у вивченні іноземних мов та розумінні складних вимов та акцентів. На відміну від примусових субтитрів їх активація забезпечена налаштуванням меню субтитрів. [47; 49]

Сценічні субтитри для опери та театру (surtitling) або (surtitles for opera and theatre) – це форма аудіовізуального перекладу театральних постанов і оперних вистав, яка має на меті сприяння міжмовної або інтермовної комунікації. Вони відображаються на екрані над сценою та за призначенням

наближаються до оперного лібрето. Термін лібрето походить від італійського *libretto*, буквально перекладається – «книжечка, що у XVII ст. спеціально друкували для шанувальників опери» [35]. Терміном лібрето також позначають «стислий виклад змісту опери, оперети, кантати, ораторії чи балету або сам літературний поетичний текст опери», який було написано лібретистом у співпраці з композитором або композитором самотужки [35].

Імпровізаційність, варіювання, динамічність сценічного дійства вимагають від перекладача сценічних субтитрів швидкого реагування, тому він посідає місце серед публіки, друкує текст, що транслюється на екран, відповідно до темпу подій на сцені [14, с.107], оскільки кожен виступ є унікальним і не дублює попередні ні технічно, ні з погляду експресії – співаки жодного разу не виконують партії в однаковій манері, трохи варіюючи темп, актори можуть вдаватися до імпровізації.

Застосування сценічних субтитрів має на меті зробити мистецтво доступним та зрозумілим, забезпечуючи інформаційний канал для глядачів, що не володіють мовою оригіналу та інклюзивність для глядачів з порушеннями слуху. Водночас як зазначено Л. Костопулу та В. Місіу, субтитри можуть «порушувати сприйняття та увагу аудиторії» через ефект «розщеплення уваги», відвертаючи глядача від сценічної дії, порушуючи естетичну цілісність вистави та викликаючи бажання стежити за подіями на сцені завдяки наявності субтитрів. Це породжує так званий «парадокс видимості» [24, с.190], коли субтитри мають бути водночас непомітними для збереження художнього впливу та бути наявними для покращення розуміння або інклюзивності. Таким чином, використання субтитрів у художніх формах мистецтва вимагає дотримання балансу між доступністю та технічною реалізацією зі збереженням естетики та художнього компонента синтетичних жанрів, що зазвичай є поєднанням дій та музики зі словом.

Особливим різновидом субтитрів, що не входять до переліку зазначеному Ремаель є примусові/відкриті субтитри (*forced subtitles* або *forced narrative*

subtitles), які вмонтовані у кінопродукцію виробником та «є видимими для всіх користувачів. Відкриті субтитри не можуть бути персоналізовані» [50]. По-перше, вони можуть передавати деяку зазвичай опущену у звуковому супроводі інформацію, необхідну для занурення та розуміння глядачем часового відрізка, епохи або місця подій. Вони відіграють важливу роль у розумінні текстів вивісок, мап, листів, назв вулиць, або відображають зміст знаків дорожнього руху, пояснюють значення жестів, у випадку міжкультурних відмінностей мови оригіналу та мови перекладу, декодують значення вигаданих термінів або мов. По-друге, у сценах спілкування героїв мовою відмінною від основної мови, тобто іспанською, французькою тощо в англomовній кінопродукції, для уникнення дублювання діалогів, але забезпечення їх повного розуміння глядачем, вони передають ключові моменти. Їх основною відмінністю від звичайних субтитрів є примусовий характер – неможливість деактивації у кіно- або телевізійній продукції. «Вони сприяють безперешкодному зануренню в атмосферу, виступають безперервним каналом передачі важливої або імпліцитної інформації за необхідності акцентування на ній уваги» [49].

Використання примусових субтитрів не обмежується показами у кінотеатрах та стримінговими сервісами на кшталт Netflix та Disney+. Вони також застосовуються на Blu-ray/DVD-дисках, у відеоіграх – зокрема для перекладу діалогів неігрових персонажів (Non-Player Character) іншими мовами.

З розвитком технологій та інтернету унаслідок децентралізації медіапростору від влади глядачі дедалі активніше долучаються до мережових волонтерських перекладацьких практик. Непрофесійні субтитри та дубляж, створені інтернет-користувачами (fansubbing та fandubbing) – форми волонтерського перекладу часто позиціонуються як спосіб протидії політичній, ідеологічній та естетичній уніфікації, характерній для індустріального аудіовізуального перекладу.

Поява та поширення цього явища викликає занепокоєння серед науковців

оскільки впливає на уявлення про нормований переклад у межах аудіовізуального перекладу.

Серед інших недоліків непрофесійного перекладу субтитрів і дубляжу дослідники виокремлюють фонетичну асинхронність, порушення кореляції між візуальним і звуковим рядами, що знижує рівень естетичного сприйняття аудіовізуального продукту та когнітивного дисонансу. Надмірна тривалість реплік і неврахування темпоритму оригіналу часто перевантажують сприйняття та не узгоджуються з когнітивними можливостями глядача. Пісні та поетичні уривки, що відіграють важливу роль у формуванні емоційного фону та розумінні характерів персонажів, нерідко залишаються без перекладу, що призводить до спотворення психологічних портретів героїв, зміщенні смислових акцентів та нівелюванні впливу музичного супроводу [13, с. 21].

#### Висновки за розділом I

1. Сфера аудіовізуального перекладу охоплює різні форми – дублювання, закадровий переклад, субтитрування, сценічні субтитри, а також інклюзивні формати (SDH). Кожен з них має свої функційні та технічні особливості, спрямовані на забезпечення доступності аудіовізуального контенту для різних категорій глядачів.

2. Дублювання вважається найскладнішим видом аудіовізуального перекладу, адже вимагає синхронізації звукового ряду з візуальним, досягнення ефекту природності та збереження емоційного забарвлення оригіналу.

3. Субтитрування, яке тривалий час залишалося поза увагою дослідників, сьогодні посідає вагоме місце в академічних програмах і практичній діяльності перекладачів.

4. Закадровий переклад і сценічні субтитри виконують специфічні функції у документальних, телевізійних та театральних форматах, забезпечуючи розуміння контенту без порушення його художньої цілісності.

5. Розвиток технологій та поява нового потужного руху, що ставить за

мету лобіювання інтересів аудиторії, з вадами зору та слуху впливають на те, у якій формі здійснюється АВП.

6. Отже, аудіовізуальний переклад є багатогранним і динамічним напрямом сучасного перекладознавства, який стрімко розвивається під впливом технологічних, культурних і соціальних чинників. Його роль полягає у забезпеченні міжмовної комунікації та створенні інклюзивного простору, що сприяє рівному доступу до інформації, мистецтва та розваг.

## РОЗДІЛ II. ПОНЯТТЯ СУДОВОЇ ДРАМИ ТА ЇЇ ХАРАКТЕРНІ ОЗНАКИ

### 2.1 Поняття судової драми.

Серед кінематографічних жанрів, що відтворюють юридичну проблематику, особливе місце посідає судова драма (courtroom drama). Вона наочно демонструє складну взаємодію процесів правової системи, моральних принципів суспільства та переконань індивідумів у художніх засобах медіапродукції. Переважна більшість фільмів та серіалів у цьому жанрі створена американськими медіакорпораціями та презентує англосаксонську правову систему, що базується на прецедентному праві. Центральним елементом сюжетної побудови судових драм є наявність судового процесу, характерними ознаками якого виступають змагальність між сторонами обвинувачення та захисту, провідна роль присяжних (jury trial), риторика та мова адвокатів, насичена юридичною термінологією. Саме зображення судового засідання, аргументації сторін і пошуку істини формує напруження та динаміку дії.

Експерти кіномистецтва сходяться на думці, що німий фільм 1916 р. «Народ проти Джона Доу» (The People vs. John Doe) – робота першої американської жінки-режисерки, сценаристки, акторки та продюсерки Лоїс Вебер (Lois Weber, 1879 – 1939) – уособлює деякі риси судової драми. Це дає підстави вважати, що становлення цього жанру відбувалося паралельно з розвитком кінематографа загалом [42; 34].

За свідченнями біографів, Вебер надихнули реальні події, зокрема справа Чарльза Стілоу (Charles Stielow), якого в останній момент було врятовано від смертної кари. Сюжет фільму розповідає про неосвіченого робітника, звинуваченого у вбивстві свого роботодавця на основі спекулятивних доказів. Його засуджують до страти, однак адвокатка, усвідомивши його невинуватість, знаходить справжнього злочинця й тим самим рятує свого підзахисного від смертної кари. Первісно сценарій фільму мав назву «Відома справа Стілоу», однак пізніше назву та імена персонажів було змінено [36, 34].

Період 1950 – 1960-х років кінокритики вважають справжнім розквітом жанру судової драми. До найуспішніших прикладів повнометражних стрічок цього часу належать «12 розгніваних чоловіків» (12 Angry Men, 1957), «Свідок обвинувачення» (Witness for the Prosecution, 1957) та «Анатомія вбивства» (Anatomy of a Murder, 1959) «Вбити пересмішника» (To Kill a Mockingbird, 1962). Усі згадані стрічки входять до списку 100 найкращих американських фільмів усіх часів та 10 найкращих судових усіх часів драм за версією Американського інституту кіномистецтва (AFI) [39].

Хоча популярність повнометражних судових драм поступово зменшувалася, цей жанр здобув новий розвиток у телевізійному форматі. На каналі NBC вже понад тридцять років транслюється серіал «Закон і порядок» (Law and Order), який має кілька успішних відгалужень. Його тривала популярність зумовлена поєднанням двох потужних жанрових складників – поліцейського детективу та судової драми, що дозволяє глядачам одночасно спостерігати за процесом розслідування злочину та судовим розглядом справи.

З часом судова драма почала охоплювати дедалі ширший спектр юридичних морально-правових питань та викликів, що призвело до своєрідної деформації жанру, яка, однак, не зруйнувала його, а навпаки – сприяла розвитку, модифікації та пристосуванню до потреб сучасного суспільства. Судова драма поступово поєднується з іншими кінематографічними формами, зокрема соціальною, політичною та корпоративною драмою, втілюючи ідею своєрідного рупора актуальних проблем сьогодення.

Показовим прикладом такого синтезу жанрів виступає фільм «Декілька хороших хлопців» (A Few Good Men, 1992), що порушує питання військового правосуддя та етичних дилем, з якими стикаються адвокати в межах армійської системи. Картина випередила свій час майже на десятиліття: риторика полковника Натана Р. Джессапа набула нової актуальності після 2001 року, коли США розпочали «війну проти тероризму» й перетворили базу у затоці Гуантанамо на табір для утримання полонених [36].

Інший чудовий приклад синтезу жанрів це фільм «Ерін Брокович» (Erin Brockovich, 2000), заснований на реальній судовій справі проти енергетичної корпорації Pacific Gas and Electric Company. Попри юридичну основу сюжету, головний акцент зроблено не на судовому процесі, а на розслідуванні, громадській активності та особистій мотивації героїні. Судові сцени, хоч і виконують кульмінаційну функцію, мають другорядне значення в загальній композиції фільму [34].

Фільм Девіда Фінчера «Соціальна мережа» (The Social Network, 2010) також демонструє новий формат судової драми. Історія створення Facebook розповідається через серію юридичних слухань і допитів, що формують композиційний каркас оповіді. Хоча судові епізоди не є центральними, вони структурують конфлікти, пов'язані з інтелектуальною власністю, корпоративною етикою та взаємостосунками [34].

Останні приклади демонструють еволюцію жанру судової драми у напрямку до юридичної драми (legal drama), де судовий аспект стає лише однією зі складових сюжетної архітектури. Така трансформація відображає прагнення кінематографа «осмислити не лише правові питання, а й бажання адаптуватися до мінливих соціальних, моральних та ідеологічних викликів сучасного суспільства, прагнення спонукати до роздумів та діалогу з правових та етичних питань» [51].

В американському кінематографі фільми, що стосуються кримінальних правопорушень та кримінального процесу, значно поширеніші, ніж ті, що досліджують цивільні справи. Водночас у реальному житті кількість цивільних судових процесів набагато перевищує кількість кримінальних. Через фільми, у яких зображено роботу присяжних, їхні обговорення обставин справи та винесення вирока, у глядачів загалом складається враження, що більшість судових справ у США розглядаються за участі присяжних. Насправді ж лише незначний відсоток справ доходить до суду присяжних.

Переважну більшість справ суд розглядає без участі присяжних: у

кримінальному процесі це зумовлено укладанням угод про визнання вини, а в цивільному – врегулюванням спору шляхом домовленості сторін. У таких випадках справи фактично не доходять до розгляду, а ні суддею, а ні присяжними.

Таким чином, у реальному світі суд присяжних є радше крайнім заходом, тоді як у світі кіно він постає «найефективнішим та оптимальним засобом розв'язання конфлікту» [22, 118].

## 2.2 Характерні ознаки судової драми.

Попри розширення тематичних меж, судова драма зберігає низку характерних ознак, які забезпечують її впізнаваність як окремого кінематографічного жанру, які можна умовно поділити на сюжетно-композиційні, персонажні, мовно-риторичні та морально-етичні.

Жанр судової драми розглядається С. Мачурою та С. Ульбріхом як окрема форма наративу/оповіді, виділяючи кілька відмінних характеристик, що відрізняють цей жанр від інших драматичних піджанрів. Ці риси можна підсумувати наступним чином:

1. Центральна увага зосереджена на системі та юристах, що мають практику

Судові драми обертаються навколо закону, судових процедур та правових інститутів. Центральними фігурами на цивільному процесу виступають адвокати, судді, позивачі та відповідачі, тоді як на розгляді кримінальної справи присутні сторона обвинувачення, сторона захисту, суддя, обвинувачуваний/підзахисний та часто присяжні. Напруження в наративі виникає через професійні обов'язки та процедурні обмеження, а коли сюжети виходять за межі зали суду, правовий контекст обрамляє етичні дилеми та конфлікти [22].

2. Зала суду виступає ареною, де розгортаються драматичні дії

Зала суду функціонує як місце проведення, так і як наративний засіб,

підкреслюючи стратегію аргументації, перехресні допити та судові дебати.

Напруга огортається навколо справ з високими ставками, результати яких впливають на справедливість, особисту репутацію або моральну обґрунтованість вчинків. Драматизація загалом досягається шляхом спостереження за етапами судових процесів: підготовкою, розгортанням аргументації, кульмінацією з оголошенням вироку та наслідками [22].

### 3. Дослідження моральних та етичних дилем

На перший план виводять етичні конфлікти, з якими стикаються юристи, такі як захист винного клієнта або протистояння системній несправедливості. Жанр досліджує напруженість між правовими нормами та особистою мораллю, коли перед героєм постає дилема між вибором букви закону та совісті [22].

### 4. Складність персонажів та особисті передісторії

Юристи та головні герої зображуються як багатогранні особистості, що балансують свої професійні стратегії з особистими інтересами. Підсюжети часто розкривають емоційний, сімейний або соціальний тиск [22].

### 5. Наративні моделі та діалоги

Акцент на інтелектуально переконливих та морально заряджених діалогах, монологів та переконливій риторичі.

Напруга, що виникає через складність психологічного та морального вибору, посилюється шляхом спеціалізованої юридичної термінології, обґрунтованій аргументації та деталям судових процедур, що надають судовій драмі реалізму.

### 6. Теми: справедливість, правда та соціальний коментар

Судові драми зачіпають глибокі проблеми такі як судові помилки, соціальну нерівність, корпоративну відповідальність та громадянські права. Жанр у розгляді деяких питань може спонукати громадськість до роздумів про правосуддя [22].

### 7. Відмінність від споріднених жанрів

Від поліцейських та детективних драм, у фокусі яких перебувають

розслідування та розкриття злочинів, та від юридичних трилерів, що наголошують на саспенсі, небезпеці та змові їх вирізняє акцент на відплаті, розплаті, рефлексії над поняттям істини, справедливості, визнанні вини та відповідальності, надаючи пріоритет моральному дослідженню та стратегії судового засідання.

#### 8. Місце дії та реалізм

Події переважно відбуваються в залах суду, юридичних фірмах та юридичних середовищах, таких як поліцейська ділянка, кабінет судді, в'язниця, слугуючи автентичним фоном для напружених міжособистісних драм. Обмеження місця дії підсилює концентрацію на словесній і психологічній боротьбі. Увага до процесуальної точності та автентичність подій, що відбуваються на екрані, підвищують довіру та дозволяє глядачам зануритися в нюанси юридичної практики.

У фокусі дослідження С. Мачури та С. Ульбріха розглядається «транснаціональний вплив судових драм американського виробництва» [22, с. 117] на сприйняття права у суспільствах поза межами континентальної Америки, яким чином кінематографічні зображення формують розуміння системи права у суспільстві та яким чином процесуальне право в інших країнах уявляється через вплив від фільмів цього жанру.

1. Ці дослідники дійшли до висновків, що судові драми американського виробництва є впізнаваною частиною юридичної драми, зосереджуючись на спостереганні за учасниками, судовими процедурами та процесами, часто драматизуючи їх, та, створюючи поширені, але іноді неточні або хибні враження.

2. Американська модель зображення судочинства у кінематографі впливає на судження європейської аудиторії про судові процеси, що проходять у реальному житті в їх країнах. Підтверджують висновки досліджень результати спостережень, які проводилися в Іспанії, Німеччині та Великій Британії, спостерігачі мали хибні уявлення про наявність присяжних у залах

суду своїх країн, професійний одяг суддів, наявність молотків як неодмінного атрибута суддівства та пристойність у залі суду [22, с. 119].

3. Американськими режисерами, зокрема Біллі Вайлдером та Джонатаном Демме, широко використовуються кінематографічні прийоми та метафори – візуальні розповіді, у вигляді перехресних допитів та символічні жести, як то статуї Феміди – символ правосуддя, для відображення справедливості, конфлікту та морального вирішення.

Повторювані кінематографічні мотиви, такі як клопотання про виключення доказів або драматизація свідчень, посилюють знайомі у всьому світі шаблони історій.

4. Зображення адвокатів, персоналу, залученого до здійснення правосуддя та судових процесів може впливати на розуміння та сприймання поняття права дітьми, імітації судових процесів і навіть на роботу юристів. Певні аспекти поведінки учасників судового процесу у судових драмах, такі як «театральні вистави адвокатів» або участь присяжних, іноді впливали на очікування свідків в судах за рамками англосаксонської правової системи [22, с. 119].

5. Авторами цього дослідження використовується метод порівняльного медіа-аналізу між американським та німецьким телебаченням та кіно післявоєнного періоду та зазначено копіювання «американізованої моделі динаміки судових засідань німецькими режисерами» [22, с. 119-220], навіть у випадку коли вони мали юридичну освіту. До програм, в яких висвітлюються правові питання на німецькому телебаченні належать автентичні юридичні шоу, фільми про судові засідання з елементами драми та серіали, сценаристи яких надихалися прикладами американських зразкових героїв – борців зі злочинністю, такими як приватний детектив Перрі Мейсон [34].

6. Юридичні драми взагалі та судові драми окремо виступають функціональним еквівалентом реального юридичного досвіду, поширюючи культурні очікування щодо права, правосуддя та судових процедур у всьому світі. У випадку спостереження глядачами судових засідань у реальному світі,

їхні очікування, сформовані у фільмах, можуть спотворювати розуміння механізмів роботи правових систем.

Змістові та структурні риси судової драми визначаються специфікою юридичної англійської, яка слугує основним засобом моделювання професійного спілкування та відтворення правової реальності на екрані.

Юридична англійська (Legal English) – це спеціалізована мова, що використовується в «юридичному середовищі та належить до категорії англійської мови для спеціальних цілей» (english for specific purposes)» [33, с. 250].

Переклад юридичної термінології у фільмах (аудіовізуальний переклад, AVT) становить комплексну лінгвістичну проблему, зумовлену особливостями правничого дискурсу. Для пересічного глядача розуміння юридичних термінів часто ускладнене через «консервативний характер правової мови та накопичення архаїчних» лексем і зворотів [33, с. 251], які раніше належали до загальноновживаної лексики, проте сьогодні збереглися переважно у фіксованих виразах і мовних формулах офіційно-ділового стилю та юридичних документів.

Попри те, що сучасний переклад юридичної термінології значно спростився завдяки усталеним шаблонним виразам і наявності стандартизованих відповідників, зафіксованих у словникових статтях, які щороку поповнюються новою лексикою, процес перекладу залишається складним завданням у межах АВП. Це зумовлено тим, що перекладач аудіовізуальної продукції повинен дотримуватися суворих технічних і мовних обмежень, визначених форматом дублювання чи субтитрування, що вимагає втілення відповідних практик перекладу.

Перекладацькі труднощі значною мірою спричинені розбіжностями у правових системах, що мають суттєві відмінності у підході до реалізації права, наприклад, загальне право (Common Law) у вирішенні кримінальних і цивільних справ базується на судовій практиці та прецедентах, тоді як цивільне право (Civil Law) – на кодифікованих нормах права, такі як законах, кодекси та

інші підзаконні акти).

Також при перекладі юридичних текстів необхідно враховувати культурні особливості мови оригіналу. Труднощі виникають і через розбіжність обсягів понять у юриспруденції, що виражається у розбіжності між реальним обсягом поняття (сукупністю всіх реальних випадків, що йому відповідають) та його нормативним обсягом (сукупністю юридичних норм, що регулюють це поняття), які передаються термінами-аналогами. Юридичний концепт може не мати близького чи схожого еквівалента у мові перекладу. Терміни, як-от *plea bargain* (угода про визнання вини), *Miranda rights* (обов'язок офіцера поліції повідомити заарештовану особу про її конституційні права, перш ніж проводити допит) або *contempt of court* (образа суду; невиконання судової постанови; неявка до суду; неповага до суду), не мають прямих еквівалентів в українській мові та правовій системі, оскільки вони є специфічними для англосаксонської системи права.

Навіть у межах англійської мови, варіанти юридичної мови можуть мати різні значення або назви понять: наприклад, у США апеляційні суди можуть підтверджувати або скасувати рішення суду першої інстанції, тоді як у Великобританії вони можуть дозволити апеляцію (тобто скасувати рішення попередньої інстанції) або відхилити її (тобто підтвердити початкове рішення). У США термін, що позначає *Corporate law*, у Великобританії – *Company Law* [22, с. 134].

У польських юридичних драмах, що належать до цивільно-правової традиції, «процедурні помилки, такі як постійні заперечення адвокатів, часто беруться безпосередньо з американських процедур загального права» [15, с. 22], де вони є типовими.

Юридична мова часто є формалізованою та технічно точною. Щоб досягти цієї однозначності, юридична англійська мова розвинула складну лексичну, морфологічну та синтаксичну структуру, якій характерні довгі «речення, ускладнені повторами», широким вживанням складнопідрядних

речень та «довгими переліками елементів», складною пунктуацією [19, с. 190].

Основою для більшості наукової термінології є латинська мова, що «забезпечує певну семантичну стабільність» завдяки своїй застиглій у часі структурі та формі [19, с. 184]. А. Лаудізіо також зазначає що іншою особливістю юридичної англійської мови є «лексичним дуалізмом» [19, 185], який полягає у співіснуванні латинських термінів, наприклад: *ad hoc* – тимчасовий, для цього; *de facto* – фактично; *habeas corpus* – право заарештованого вимагати доставлення до суду для перегляду рішення про обрання запобіжного заходу або для перевірки підстав для позбавлення волі; *ratio decidendi* – обґрунтування рішення та французьких й англосаксонських елементів у мові права, що належить до загальноновживаного шару мови. Ця риса проявляється у використанні пари синонімів різного походження, де один термін має латинське походження та широко використовується у науковій літературі (*null and void* – який не має юридичної сили; нечинний), а інший – загальноновживаний, простіший – англосаксонське (*law and order* – закон і порядок, *aid and abet* – посприяти злочину і намовляти до злочину). Латинізми, як нами вже було зазначено, забезпечують точність, формальність, а також спадковість правової традиції, тоді як загальноновживана лексика забезпечує зрозумілість спеціалізованої лексики для нефакхівців. Такі поєднання забезпечують тексту формальність, точність у визначенні юридичних понять і певний ритмічний ефект, який складно передати засобами інших мов без втрати стилістичної специфіки. та функціональне обґрунтування – необхідністю забезпечення балансу між формальністю та доступністю юридичного дискурсу [19, с. 185; 33, с. 251].

Ще одним стилістичним прийомом, характерним для спеціалізованих мов є широке використання зіставлення іменників/ номіналізації (*noun juxtaposition/nominalization*) що становлять основні стилістичні риси професійного ідіолекту правової сфери.

Прийом зіставлення іменників полягає у створенні послідовності двох і

більше іменників, де попередні виконують атрибутивну функцію, уточнюючи останній елемент (наприклад: insurance policy provision, product liability claim, real estate purchase agreement). Така структура забезпечує лаконічність і точність формулювань, дозволяючи передати складні юридичні поняття в компактній формі. Водночас надмірне нагромадження іменників може спричиняти двозначність і зниження зрозумілості тексту, особливо для нефахівців [19, с.185].

К. Вільямс, на яку посиляється А. Зоттола, розрізняє чотири різні типи юридичної англійської мови: а) судовий дискурс; б) мова юридичних документів; в) дискурс у залі суду; г) дискурс юридичних консультацій. Вони можуть варіюватися від мови юридичних непроцесуальних та процесуальних документів до опублікованих на сайтах компаній юридичних звітів, та певних форм усної мови [33, с. 251]. Ми зосередимося на дискурсу судових засідань.

Стратегія широкого вживання юристами у вигаданому контексті сталих виразів, латинізмів, професійних жаргонізмів та аббревіатур, використання яких є типовим для професійного офіційного та неофіційного спілкування, сприяє неймовірно реалістичному та правдивому відтворенню вигаданої реальності, водночас сприяючи популяризації спеціалізованого дискурсу, та, виконуючи одночасно роз'яснювальну, освітню функції та популяризаторській функції [19, с. 190].

Через виразну та насичену термінологією лексику спеціалізованого юридичного дискурсу виникають значні труднощі під час перекладу. Перекладачі, які працюють над адаптацією судових драм, опиняються у складній ситуації: прагнучи до максимально реалістичного відтворення судових процесів та юридичної практики, вони ризикують перевантажити текст надмірною кількістю технічних деталей, що ускладнює сприйняття та послаблює динаміку сюжетної лінії. Відтак завдання перекладача полягає у знаходженні балансу між точністю та природністю викладу, що забезпечує правдивість звучання перекладу у цільовій мові та водночас зберігає лаконізм

та функціональну ясність професійного спілкування.

У судових драмах, основною функцією яких перш за все є розважальна функція, для забезпечення доступності аудіовізуального контенту глядачеві необхідною складовою є поєднання «спеціалізованого дискурсу з лінгвістичними прийомами» [18, с. 16]. Однією з поширених практик є спрощене подання та пояснення юридичних понять та термінів через їх пояснення клієнтам юридичних фірм, які звертаються за юридичною допомогою або свідкам, яких викликали на допит. Таким чином через пояснення адресоване екранному персонажеві-нефахівцю, глядачі, які не мають спеціальних знань у певних галузях, дізнаються про значення того чи іншого терміну та сферу його застосування. Це досягається шляхом зміщення комунікативного фокуса – від суто наративного (оповідного) викладу подій до пояснювального (дефініційного) представлення спеціалізованих термінів [18, с. 18].

Інакше кажучи, сценаристи або персонажі у фільмі вживають юридичні терміни, але подають їх у такий спосіб, щоб глядач зрозумів їх значення через контекст, пояснення або ситуацію. Це створює баланс між автентичністю правового дискурсу та доступністю для широкої аудиторії, та сприяє популяризації жанру.

У серіалі «Ваша честь» (Your Honor, 2020) прагнення зробити юридичний дискурс зрозумілим нефахівцеві спостерігається, зокрема, у сцені, де суддя Майкл Десіато – головний герой його серіалу, пояснює синові Адаму, який не розуміє юридичних нюансів, поняття *plea bargain* – угоди про визнання вини, після того, як той скоїв наїзд зі смертельними наслідками. У згаданому він роз'яснює, що прийняття угоди означає визнання провини в обмін на м'якше покарання, але водночас – публічне визнання злочину. Таким чином, відбувається зміщення від наративного до дефініційного рівня або парадигматичного режиму, що сприяє адаптації аудіовізуального матеріалу та популяризації юридичного поняття через контекст драми.

Саме у таких сценах відбувається зміщення з наративного рівня до дефініційного: юридичний термін, спершу ужитий у професійному контексті, потім набуває пояснювальної функції, щоб глядач без юридичної освіти міг зрозуміти його значення. Це типова стратегія для судових драм, спрямована на популяризацію юридичної термінології через контекстні пояснення, що поєднують елементи спеціалізованого дискурсу та побутового мовлення.

У судових драмах, позначає Б. Віллез насичених спеціалізованою термінологією, сценаристи часто вдаються до техніки повтору юридичних термінів у різних комунікативних ситуаціях, «надаючи глядачеві кілька можливостей поступово осмислити їх значення» [32, с. 62]. Такий прийом забезпечує зрозумілість без прямого спрощення чи дефініцій, оскільки семантика терміна розкривається через контекст – прагматичні й сюжетні обставини. Для юридичного дискурсу, насиченого архаїзмами, латинізмами та францизмами, що ускладнюють сприйняття навіть для освіченої аудиторії, цей підхід дозволяє уникнути неприродного пояснення або штучного переходу від наративного режиму, характерного для судової драми, до парадигматичного, який у професійному спілкуванні між юристами виглядав би недоречно.

У серіалі «Ваша честь» техніка повтору юридичних термінів використовується для забезпечення поступового розуміння глядачем складних понять без їх прямого спрощення. Зокрема, термін *plea bargain* («угода про визнання вини») повторюється у різних контекстах: спершу у професійній розмові між прокурором та адвокатом, згодом у побутовій сцені між суддею Майклом Десіато та його сином. У першому випадку термін фігурує як частина правового дискурсу, у другому – як елемент побутового пояснення, що розкриває його сутність через емоційний контекст і мотиви персонажів.

Після аналізу лінгвістичних і стилістичних особливостей юридичного дискурсу доцільно розглянути специфіку його відтворення в межах аудіовізуального перекладу. Зокрема, процес передавання юридичних термінів у форматах субтитрування та дублювання підпорядковується низці технічних

та прагматичних обмежень, що безпосередньо впливають на точність і природність перекладу.

У процесі субтитрування та дублювання юридичних драм перекладач стикається з численними лінгвістичними, культурними та технічними труднощами, зумовленими особливостями юридичного англійського дискурсу.

По-перше, дубляж накладає обмеження синхронізації з артикуляцією персонажів, що впливає на вибір термінів і ритміку фрази. Перекладач змушений шукати коротші або більш ритмічні відповідники, зберігаючи юридичну точність у межах часових та фонетичних рамок.

У субтитруванні переважає вимога стислості та зрозумілості, що часто призводить до конденсації складних юридичних конструкцій або узагальнення метафоричних виразів. Наприклад, фраза діалог у залі суду:

*“Your Honor, the prosecution would like **to submit Exhibit B into evidence**, showing that the defendant’s vehicle was within 500 feet of the crime scene at the time of the incident.”*

у субтитрах виглядає

«Ваша честь, сторона обвинувачення **подає доказ В** – авто обвинуваченого було біля місця злочину»,

що передає зміст, але зменшує стилістичну глибину, опускаючи другорядні деталі: *within 500 feet, at the time of the incident*.

Окрім технічних обмежень, перекладач має долати екстралінгвістичні культурні бар’єри (Extralinguistic Cultural References) – поняття та реалії, які не мають прямого відповідника у правовій чи культурній системі цільової мови, наприклад, “deputy” – помічник, заступник; “District Attorney” – окружний прокурор; “clerk” – «помічник судді».

Наведемо приклад перекладу францизмів, загальноновживаних в англійському юридичному дискурсі.

*“The Attorney General’s office is asking questions we can’t ignore.”*

*«Офіс Генерального прокурора ставить запитання, які ми не можемо ігнорувати.»*

Сталий вираз Attorney General – калька з французького звороту avocat général – синонім терміна procureur général, у якому відповідно до загального правила французької мови прикметник ставиться за іменником, що означається. У США цей термін позначає очільника системи юстиції, який керує федеральним департаментом правосуддя. Переклад «генеральний прокурор» не є буквальним, але в українській правничій системі це найближчий за значенням та функціональним призначенням еквівалент. У цьому випадку використано стратегію офіційного еквівалента.

У таких випадках застосовуються стратегії прямого перекладу, офіційного еквівалента або генералізації, залежно від мети – зберегти реалію чи зробити її зрозумілою аудиторії.

Таким чином, у перекладі юридичних драм баланс між правовою точністю, культурною релевантністю та медіа-обмеженнями є ключовим. Дублювання прагне природності звучання та ритмічної відповідності, тоді як субтитрування орієнтоване на змістову ясність і спрощення, що неминуче впливає на глибину юридичного змісту.

## Висновки за розділом II

1. Було визначено поняття судової драми як окремого кінематографічного жанру, що поєднує художню вигадку з елементами правового реалізму. Цей жанр виходить за межі вузького юридичного дискурсу, трансформуючись у простір філософських роздумів про справедливість, істину та моральну відповідальність. Його суспільна значущість полягає у формуванні уявлень про судову систему та правосуддя, а також у популяризації правової культури через художні засоби.

2. Визначальною ознакою судової драми є мовна складова – юридична англійська (Legal English), яка забезпечує правдивість правового контексту й

одночасно створює інтелектуальну напруженість діалогу. Її характерними рисами є використання архаїзмів, латинізмів, францизмів, номіналізацій і складних синтаксичних конструкцій, що зумовлює високу інформативну щільність тексту.

3. Юридична термінологія в межах судової драми виконує подвійну функцію: з одного боку, вона сприяє автентичності зображення професійного мовлення, з іншого – виконує комунікативну роль, наближаючи спеціалізований дискурс до широкої глядацької аудиторії. Для забезпечення зрозумілості складних правових понять сценаристи застосовують різні прагматичні стратегії – контекстуальне пояснення, повтори, поступове розкриття термінів у діалозі.

4. Таким чином, судова драма постає як жанр, у якому поєднуються юридичний, етичний і естетичний рівні комунікації, а правнича термінологія стає ключовим засобом створення професійної правдивості та художньої переконливості.

### **РОЗДІЛ III. ПЕРЕДАЧА ПРАВНИЧОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ В УКРАЇНСЬКИХ ПЕРЕКЛАДАХ СУДОВИХ КІНОДРАМ**

Судові драми посідають особливе місце в сучасному аудіовізуальному просторі, поєднуючи елементи правничого дискурсу та художнього наративу, вони створюють складний полікомпонентний текст. У перекладознавчому контексті цей жанр є надзвичайно цінним матеріалом для аналізу, оскільки поєднує юридичну термінологію, специфічні для англо-американської правової системи концепти, а також драматургічні прийоми, що забезпечують емоційну напругу сюжету; у таких текстах терміносистема відіграє ключову роль у формуванні конфлікту, розкритті характерів та побудові діалогу між правовим і загальнолюдським рівнями смислу.

Важливим є фактор популярності – судові драми, на кшталт *Your Honor*, «Лінкольн для адвоката» (*The Lincoln Lawyer*, 2011), що створює суспільний запит на якісні переклади правничих реалій.

Метою даного розділу є аналіз особливостей передачі юридичної термінології в українських перекладах англomовних судових драм з урахуванням структурних, семантичних і культурно-правових відмінностей між англо-американською та українською правовими системами. З погляду філології це створює особливий контекст для аналізу мови та перекладу: юридична термінологія в таких фільмах поєднує спеціалізований і художній рівні комунікації.

У процесі дослідження виникають типові проблеми, пов'язані з передачею правничої термінології, серед яких: пошук рівнозначного українського відповідника для англійського юридичного терміна, що вимагає врахування його значення та функціональної ролі у правовій системі; вибір способу перекладу, який забезпечує повний або частковий збіг значення між вихідною та цільовою мовами, коли український еквівалент існує, але відрізняється сферою вживання чи конотаціями; пошук релевантного рішення

за відсутності прямого відповідника, що зумовлено розбіжностями між правовими системами загального права (Common Law) і континентальної традиції, до якої належить українське право.

У нашому дослідженні ми спираємося на запропонований підхід В. І. Карабана до стратегій перекладу елементів денотативної системи вихідної мови.

1) вибір постійного відповідника – при перекладі одноквівалентних лексичних одиниць, що мають лише один перекладний відповідник [3, с. 279–300];

2) вибір варіантного відповідника – при перекладі багатозначних слів, що мають кілька варіантних відповідників [3, с. 279–300];

3) транскодування – звукова та/або графічна передача форми слова мови оригіналу, що засобами абетки зберігається повністю або частково; [3, с. 279–300];

4) дослівний або буквальний переклад (калькування) – вибір при перекладі першого за порядком варіативного відповідника багатозначного слова зі словника; частіше використовується під час перекладу складних термінів [3, с. 279–300];

5) контекстуальна заміна – спосіб перекладу, в результаті якого слово або словосполучення, що не є словниковим відповідником, добирається залежно від контекстуального значення слова вихідної мови, та мовленнєвих норм і традицій цільової мови [3, с.300-314];

6) різновид контекстуальної заміни – смисловий розвиток, коли відповідником стає слово, значення якого є логічним розвитком значення слова вихідної мови [3, с.300-314];

7) при звертанні до антонімічного перекладу форма слова або словосполучення замінюється на протилежну, а зміст перекладної одиниці залишається переважно тим самим [3, с.300-314];

8) описовий переклад – спосіб перекладу, за якого слово чи

словосполучення вихідної мови замінюється в цільовій мові словосполученням, що якомога точніше передає його зміст [3, с.300-314];

9) конкретизація значення слова – спосіб перекладу, що тягне за собою заміну терміну із ширшим змістом на термін з вузким змістом [3, с.300-314];

10) генералізація при перекладі передбачає розширення змісту терміну вихідної мови [3, с.300-314];

11) додавання слова – введення лексичних елементів, відсутніх у тексті вихідної мови, задля досягнення адекватності передачі сенсу тексту вихідної мови з урахуванням мовних і мовленнєвих норм цільової мови [3, с.300-314];

12) вилучення слова виправдане необхідністю забезпечення адекватності перекладу видаленням у тексті перекладу певних лексичних елементів [3, с.300-314];

13) субституція передбачає заміну частини мови слова [3, с.300-314];

14) пермутація або перестановка, що застосовується при перекладі словосполучень або фраз та пов'язана з важливістю дотримання мовних норм мови перекладу [3, с.300-314].

Нижче наводимо аналіз перекладацьких стратегій вжитих при перекладі діалогів у 1 сезоні 3 серії.

**Сцена 1** (12:30-13:05) відбувається під час розмови між адвокаткою Лі деЛамер і підсудним Коффі Джонсом. Коффі Джонсом неповнолітній, не мав приводів, в адвокати є сумніви щодо його вини у наїзді на іншого неповнолітнього – сина місцевого кримінального авторитета Джиммі Бакстера.

| ENGLISH                                                       | УКРАЇНСЬКИЙ                                     |
|---------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------|
| LEE DELAMERE: You made a decision <b>to plead guilty</b> (1). | ЛІ ДЕЛАМЕР: Ти вирішив <b>визнати провину</b> . |

|                                                                                                                                      |                                                                                               |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------|
| LEE DELAMERE: I respect that.                                                                                                        | ЛІ ДЕЛАМЕР: Я поважаю це.                                                                     |
| KOFI JONES: I'm here for one reason only: to keep the number of years down.                                                          | КОФІ ДЖОНС: Я тут лише з однією метою скоротити твій термін.                                  |
| LEE DELAMERE: <b>The sentencing range (2)</b> is fifteen to thirty. There's a hell of a lot of <b>discretion (3)</b> built in there. | ЛІ ДЕЛАМЕР: Тобі <b>загрожує</b> від 15 до 30, і тут дуже багато <b>залежить від судді</b> .  |
| LEE DELAMERE: So what's said <b>on your behalf (4)</b> really matters.                                                               | ЛІ ДЕЛАМЕР: <b>Докази</b> на твою користь дуже важливі.                                       |
| LEE DELAMERE: Your <b>early guilty plea (5)</b> helps.                                                                               | ЛІ ДЕЛАМЕР: <b>Визнання тобою вини – це плюс</b> .                                            |
| LEE DELAMERE: Having no <b>criminal record (6)</b> really helps.                                                                     | ЛІ ДЕЛАМЕР: <b>Відсутність приводів</b> – також.                                              |
| LEE DELAMERE: Leaving a kid your own age bleeding to death in the road...                                                            | ЛІ ДЕЛАМЕР: Те, що залишив хлопця, що стікає кров'ю на дорозі,                                |
| LEE DELAMERE:... and then stealing the cell phone he was trying to call on, not so helpful.                                          | ЛІ ДЕЛАМЕР: ... і крадіжка телефону, з якого він намагався викликати швидку, – великий мінус. |
| LEE DELAMERE: Appearances matter. It shouldn't, but it does.                                                                         | ЛІ ДЕЛАМЕР: Відіграє роль зовнішній вигляд, хоч і не повинен.                                 |

1. Юридичний термін *to plead guilty* означає офіційну заяву підсудного про визнання своєї вини у суді. Вдаючись до семантичного еквівалента – *визнати провину* перекладач зберігає нейтральний стиль та передає юридичне значення

терміну. Застосована стратегія: вибір постійного відповідника

2. Для швидкого сприйняття аудиторією термін *sentencing range*, що має значення *діапазону покарання, встановленого законом для певного злочину, в межах якого суд має право обрати строк*, передано описово, що є типовим прийомом поєднанням додаванням.

3. Термін *discretion* має український еквівалент – *на розсуд суду*, але перекладачем використано описовий переклад, що відтворює суть терміна через зміст, а не через форму. Цим прийомом перекладач прагне суті дії в контексті та додати ясності без втрати змістової точності.

4. Термін *on your behalf* – *на твою користь, від твого імені*, належить до загальноновживаної лексики. Перекладачем використаний підхід контекстуальної заміни – *докази на твою користь* з урахуванням контексту сцени, щоб уникнути буквалізму. Переклад відображає прагматичну мету вислову, вдаючись до конкретизації значення – те, що адвокат зосереджується на обставинах, які можуть пом'якшити покарання. Така адаптація робить репліку природною в усному мовленні.

5. *early guilty plea* – визнання вини на ранньому етапі, яке пом'якшує покарання. Юридичний термін замінено на розмовний: *Визнання тобою вини – це плюс*. Переклад зберігає головну ідею – зменшення покарання, проте використовує розмовну форму. Такий прийом відповідає неформальному тону між адвокатом і клієнтом.

6. Перекладач вдається до культурної адаптації, перекладаючи *criminal record* – офіційний запис про попередні злочини або судимості особи, як *відсутність приводів*. Контекстуальна заміна терміна розмовним виразом пом'якшує юридичну точність, але підсилює природність діалогу, наче персонажі розмовляють у неформальних обставинах.

**Сцена 2(13:21-13:51) (продовження діалогу)**

| ENGLISH                                                                                                    | УКРАЇНСЬКА                                                                       |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------|
| LEE DELAMERE: I'm <b>pro bono</b> (7).                                                                     | ЛІ ДЕЛАМЕР: Я працюю <b>про бона</b> .                                           |
| КОФІ ДЖОНС: There's no such thing as a free lunch. Not even in Latin.                                      | КОФІ ДЖОНС: <b>Безкоштовних</b> сніданків не буває. Навіть у Стародавньому Римі. |
| LEE DELAMERE: Wait. You know Latin?                                                                        | ЛІ ДЕЛАМЕР: Стоп, ти знаєш латину?                                               |
| КОФІ ДЖОНС: Lawyer Latin.                                                                                  | КОФІ ДЖОНС: Судову латину.                                                       |
| КОФІ ДЖОНС: Ever since that mean-ass judge called me ' <b>doli incapax</b> ' (8) when I was ten years old. | КОФІ ДЖОНС: З того часу, як суддя визнав мене <b>Долі інкопакс</b> у 10 років.   |
| LEE DELAMERE: What were you charged with? Too young to know wrong from right.                              | ЛІ ДЕЛАМЕР: Чи не відрізняв добра від зла? Що за звинувачення?                   |
| КОФІ ДЖОНС: Usual shit. Skateboarding while Black or whatever.                                             | КОФІ ДЖОНС: Звичайна хрень. Катався на скейті, коли я чорним.                    |
| КОФІ ДЖОНС: Whole courtroom laughing at me. People still call me Dolly sometimes.                          | КОФІ ДЖОНС: Весь зал суду угорав. Мене й досі іноді звуть Доллі.                 |

7. Латинський термін *pro bono publico* – на благо суспільства, означає надання безоплатної юридичної допомоги. Перекладач вдається до транскодування (транслітерації) зі збереженням латинізму у вимові цільової мови: *про бона*, оскільки в українському правничому середовищі «застосування

латинізмів це абсолютно логічний процес» [1, с.1], тож *pro bono* уживається без перекладу, наслідуючи задум сценаристів. Використання адаптованої вимови *про бона* передає професіоналізм персонажа та зберігає автентичність юридичного контексту. Додавання фрази «Безкоштовних сніданків не буває» компенсує зміст – пояснює, що йдеться про *безоплатну роботу*.

8. Латинізм *doli incirax* буквально означає *нездатний до злочину*, тобто *дитина, яка занадто мала, щоб усвідомлювати злочинний намір*. Перекладачем вжито транскодування (транслітерацію) з інтерпретацією у наступній репліці. Далі в діалозі пояснення – *Чи не відрізняв добра від зла?* компенсує смисл. Таке рішення відповідає аудіовізуальній стратегії «пояснювальної компенсації» (explicitation) – коли складний термін залишають у латинській формі, а значення передається через наступну репліку, цей прийом дозволяє зберегти реалістичність судового жаргону і водночас зробити зміст зрозумілим глядачеві.

**Сцена 3 (17:26-17:41)** Сцена відбувається в залі суду, де розглядається клопотання про тимчасове звільнення Карла Бакстера, засудженого за жорстокий злочин. Захист наполягає, що Карл має право попроситися з братом – Рокко Бакстером, який загинув у ДТП. Атмосфера

| ENGLISH                                                                                                                                                                                                                              | УКРАЇНСЬКА                                                                                                                                                                                |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ATTORNEY: The <b>motion (9)</b> is for Mr. Baxter to attend his brother's funeral. We're not asking for any favors here, just some basic human compassion. Judge, do you have the <b>court reporter's notes (10)</b> from the trial? | АДВОКАТ: Ми <b>просимо</b> відпустити містера Бакстера на похорон брата. Не йдеться про якісь потурання, а лише про людське співчуття. Суддя, чи у вас є <b>стенограма засідань суду?</b> |
| JUDGE SARAH LEBLANC: I don't                                                                                                                                                                                                         | СУДДЯ САРА ЛЕБЛАНК Вона мені                                                                                                                                                              |

|            |              |
|------------|--------------|
| need them. | не потрібна. |
|------------|--------------|

9. У процесуальному праві *motion* означає *офіційне клопотання до суду*, у цьому випадку стороною захисту з проханням ухвалити певне рішення або вчинити дію: наприклад, допустити доказ, змінити запобіжний захід, надати дозвіл тощо. Контекстуальна заміна: «клопотання» або «прохання», залежно від контексту. У сцені з *Your Honor* персонаж просить суд дозволити обвинуваченому відвідати похорон. Формально *motion* – процесуальне клопотання, але в адаптації використано м'якший, розмовно-зрозумілий варіант «Ми просимо відпустити...», замість «Прошу задовольнити клопотання, щодо надання можливості...». Така заміна зберігає юридичну суть (є прохання до суду) й водночас звучить природно в діалозі.

10. Термін *court reporter's notes* позначає *офіційні стенографічні записи судового засідання*, зроблені судовим стенографістом (*court reporter*), а в українських реаліях – записи засідання суду або фіксація судового процесу, що входять до переліків обов'язків секретаря суду. Ці нотатки є частиною судового протоколу й можуть бути використані для апеляцій або уточнень під час слухань.

Перекладач знайшов точний еквівалент і пояснив значення англійського терміну кількома словами, розкривши його суть.

#### Сцена 4 (13:01-13:31)(продовження засідання)

| ENGLISH                                                                  | УКРАЇНСЬКА                                                                 |
|--------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------|
| JUDGE SARAH LEBLANC: Gina Baxter said that her son was with her all day. | СУДДЯ САРА ЛЕБЛАНК: Джина Бакстер сказала, що її син був із нею весь день. |
| JUDGE: Which makes him and his                                           | СУДДЯ: Отже, і він, і його мати –                                          |

|                                                                                                                                                  |                                                                                                                              |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| mother proven liars.                                                                                                                             | брехуни.                                                                                                                     |
| CARLO BAXTER' ATTORNEY: We <b>object to (11)</b> the tone and, frankly, the veracity of her characterization.                                    | АДВОКАТ: Ми <b>протестуємо</b> проти тону і, чесно кажучи, правдивості такої характеристики.                                 |
| JUDGE: Do you object to proven liars?                                                                                                            | СУДДЯ: Ви не згодні, що вони брехали?                                                                                        |
| ATTORNEY: Why don't we get back to some facts instead of slinging mud around? Mr. Baxter has been an <b>exemplary prisoner (12)</b> . Exemplary. | АДВОКАТ: Давайте припинимо кидатися брудом і повернемося до фактів. Містер Бакстер є <b>зразковим ув'язненим. Примірним.</b> |
| ATTORNEY: Now, it would be just cruel not to let him be with his family when they bury his brother.                                              | АДВОКАТ: Було б жорстоко не відпустити його до родини на похорон брата.                                                      |
| ATTORNEY: And here's the thing. There are only two weeks left on his <b>sentence (13)</b> .                                                      | АДВОКАТ: І ось що: йому залишилося <b>сидіти</b> всього два тижні.                                                           |

11. У юридичному дискурсі термін *to object* вжитий як дієслово має значення *заявляти заперечення* під час судового розгляду. Це стандартна формула, яку адвокати використовують для фіксації процесуальних заперечень – *We object to the question / to the tone / to the evidence*. Перекладач вдається до стратегії форенізації – *Ми протестуємо*. В українській юридичній практиці точним функціональним еквівалентом є вираз *заявляти протест* або *заперечувати*, однак у дубляжі використано варіант, який відповідає офіційному стилю американського судочинства.

12. Кожен компонент терміну *exemplary prisoner* був перекладений своїм

прямим відповідником: *зразковий, ув'язнений*. Було вжито калькування з додаванням синоніма, для запобігання повторів та відтворення емоційного підсилення оригіналу – «Містер Бакстер є *зразковим ув'язненим*. **Примірим**», тобто мається на увазі ув'язнений з бездоганною поведінкою, який слугує «прикладом» для інших та чия поведінка у юридичному дискурсі може впливати на рішення суду або комісії щодо умовного звільнення.

13. У судовому контексті *sentence* означає *вирок* або *призначене покарання, тобто термін ув'язнення, встановлений судом*.

Вжита перекладацька стратегія – субституція та контекстуальна заміна: замість *залишилося лише два тижні до кінця його терміну покарання*; або прямого перекладу: *йому залишилося відбувати покарання ще два тижні* – *залишилося сидіти всього два тижні*, яке звучить менш офіційно. Зміст терміну збережено, але адаптивна форма відповідає розважальному призначенню жанру та його популяризаторській функції.

У наступному епізоді суддя Сара ЛеБланк – колега та начальник судді Десіато ставить йому за провину зволікання приймати рішення по справах, які знаходяться у нього на розгляді.

**Сцена 5 (16:14-16:38)** Суддя вищого рівня – Сара ЛеБланк, колега та друг головного героя – судді Майкла Десіато робить йому зауваження на його стилі роботи – він надто дотримується принципів, що може сповільнювати процес. головна суддя.

| ENGLISH                                                         | УКРАЇНСЬКА                                                  |
|-----------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------|
| JUDGE SARAH LEBLANC: I'm your boss, Michael.                    | СУДДЯ САРА ЛЕБЛАНК: Я твій бос, Майкл.                      |
| JUDGE SARAH LEBLANC: It's my job to tell you you look terrible. | САРА ЛЕБЛАНК: Моя робота – сказати тобі, що в тебе жахливий |

|                                                                                                                        |                                                                                                    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                        | ВИГЛЯД.                                                                                            |
| JUDGE SARAH LEBLANC: You know why you look terrible?                                                                   | САРА ЛЕБЛАНК: Знаєш, у чому причина?                                                               |
| JUDGE SARAH LEBLANC: <b>Field trips (14)</b> to the Lower Ninth.                                                       | САРА ЛЕБЛАНК: У твоїх <b>походах</b> у Дев'ятий район.                                             |
| JUDGE SARAH LEBLANC: Trials that shouldn't be <b>trials (15)</b> .                                                     | САРА ЛЕБЛАНК: У <b>розглядах</b> , яких не повинно бути.                                           |
| JUDGE SARAH LEBLANC: <b>Probation reports (16)</b> when nobody needs them.                                             | САРА ЛЕБЛАНК: У дурних <b>звітах про випробувальні терміни</b> , коли вони нікому не потрібні.     |
| MICHAEL DESIATO: Too much justice?                                                                                     | МАЙКЛ ДЕСІАТО: Забагато правосуддя?                                                                |
| JUDGE SARAH LEBLANC: Oh, don't you get all moral high ground with me, Michael.                                         | САРА ЛЕБЛАНК: Ох, тільки не треба мені тут високої моралі, Майкл.                                  |
| JUDGE SARAH LEBLANC: Neither of us has the energy for that thinned-out f*cking oxygen that you're living off up there. | САРА ЛЕБЛАНК: Ніхто з нас не має енергії дихати тим розрядженим киснем, яким ти живеш там, нагорі. |
| JUDGE SARAH LEBLANC: It's basic math...                                                                                | САРА ЛЕБЛАНК: Це проста математика...                                                              |
| JUDGE SARAH LEBLANC: We have an unbelievable <b>caseload (17)</b> , and you are taking too long to get through your    | САРА ЛЕБЛАНК: У нас <b>прірва справ</b> , а ти занадто повільно їх розглядаєш.                     |

|       |  |
|-------|--|
| work. |  |
|-------|--|

14. У буквальному значенні *field trip* – культпохід, екскурсія студентів або викладача, *відрядження, виїзд на місцевість* [43]. У контексті серіалу фраза має іронічне забарвлення – означає відсутність судді з метою відвідування сімей у небезпечному районі Нового Орлеану, що поза межами його звичних службових обов’язків.

Ми можемо вважати це контекстуальною заміною, якщо мати на увазі, що термін *похід* не зафіксований у більшості словників.

15. Значення терміну *trial* – *судовий розгляд, процес*. Перекладацька стратегія: Вибір постійного відповідника, але за відсутності прикметника значення дещо трансформується. Цей термін має чіткий юридичний еквівалент – *судовий розгляд* або *судовий процес*, у контексті розгляд справи поза межами зали суду. Перекладач використовує коротшу форму – «розгляд», що відповідає контексту, де персонаж веде своє особисте розслідування, намагаючись з’ясувати розміщення ванної кімнати у типових домах 9 району та таким чином вияснити чи є свідчення офіцера поліції правдивими.

16. *Probation reports* – *офіційний документ, звіт служби нагляду, що оцінює поведінку підсудного або засудженого, який перебуває на випробувальному терміні*. Перекладацька стратегія: калькування з конкретизацією значення (описом). У кримінальному праві України існує поняття випробувальний термін – еквівалент пробації, тому перекладач застосував адаптивну заміну що зберігає юридичний сенс і зрозуміла українській аудиторії.

17. *Caseload* – *кількість справ, що перебувають у провадженні судді, адвоката або державного службовця*. Перекладацька стратегія: контекстуальна заміна з генералізацією значення. Термін не має прямого українського відповідника в загальноповсякденній сфері, тому перекладено узагальнено – «прірва справ». Це розмовний, емоційно-забарвлений

відповідник, який точно передає перевантаження суддів.

**Сцена 6 (34:17-34:39)** Майкл повертається додому після побачення. Дома він стає свідком сцени, коли офіцерка поліції Ненсі Костіган бере відбитки у його сина – Адама. Автомобіль, яким Адам збив Рокко, належав родині Десіато, тож поліція згодом виявляє відбитки пальців Адама. Щоб уникнути підозри, Майкл і Адам вигадують законне пояснення.

| ENGLISH                                                                                  | УКРАЇНСЬКА                                                                               |
|------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------|
| MICHAEL: Hey.                                                                            | МАЙКЛ: Привіт.                                                                           |
| ADAM: Uh... She's gonna need yours, too.                                                 | АДАМ: Е-е... Їй і твої потрібні (відбитки).                                              |
| NANCY: <b>Forensics (18)</b> . So, I can <b>eliminate your prints (19)</b> from the car. | НЕНСІ: Для <b>криміналістів (18)</b> . Щоб <b>виключити ваші відбитки (19)</b> з машини. |
| NANCY: Yeah. We can <b>do the, uh, witness statements (20)</b> , now, too.               | НЕНСІ: Так. Ми можемо зараз і <b>заяву теж оформити (20)</b> .                           |
| NANCY: <b>One-stop police work (21)</b> .                                                | НЕНСІ: <b>Стандартна робота поліції (21)</b> .                                           |
| MICHAEL: The world needs more cops like you.                                             | МАЙКЛ: Світ потребує більше таких копів, як ви.                                          |

18. Термін *forensics* – скорочено від *forensic science*, також *science of crime detection* позначає застосування наукових принципів та методів до питань кримінального правосуддя, особливо стосовно збору, дослідження та аналізу речових доказів.

Стратегія перекладу: контекстуальна заміна для передачі змісту – призначення дії. Замість узагальненого терміну український переклад конкретизує його як для *криміналістів*, тобто для експертів, які проводять експертизу.

19. Вираз *eliminate your prints* – *Щоб виключити ваші відбитки (з*

*машини*) поєднує декілька методів перекладу за класифікацією В.І. Карабана: вибір варіантного відповідника — для терміну *to eliminate*, яке перекладається як виключити, що є одним із можливих, найбільш доречних юридичних відповідників в українській мові. Конкретизація значення — для слова *prints*, яке перекладається як будь-які відбитки: ніг, долоні або пальців, звужуючи загальне значення до конкретного криміналістичного терміну.

Таким чином, перекладач не обмежується одним методом, а комбінує їх для досягнення максимальної точності та зрозумілості юридичного сенсу фрази.

20. Термін *witness statements* позначає офіційний документ, у якому свідок викладає свої свідчення – елемент досудового розслідування.

Перекладач замінив вузькоспеціалізований юридичний термін – *заява свідка* на більш загальний, широкий термін *заяву*, що охоплює ширше коло явищ. Відмова від прямої кальки *свідчення свідка* виправдана розмовним характером діалогу офіційного діалогу у неформальних обставинах. Побутова форма передає неформальність спілкування без втрати контексту виконання офіцером поліції обов’язків.

21. Фраза *one-stop* у сучасній англійській означає *все-в-одному*», «універсальний», «багатофункціональний», як у вислові *one-stop shop* — місце, де можна отримати всі послуги одразу. Вираз *one-stop police work* натякання на виконання офіцерами поліції усіх етапів розслідування самостійно – від збору доказів до допиту/опитування свідків. У оригінальному контексті, *one-stop* підкреслює багатофункціональність, уніфікованість, всеохопність дії, переклад зміщає акцент з багатофункціональності на звичайність, спостерігаймо приклад генералізації.

У наступному діалозі Адам пояснює офіцеру поліції наявність своїх відбитків у вкраденій машині його померлої матері.

**Сцена 7 (35:57-37:06) (продовження)**

| ENGLISH                                                                                    | УКРАЇНСЬКА                                                                                |
|--------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------|
| NANCY: Why'd you lie to him?                                                               | НЕНСІ: Чому ти збрехав йому?                                                              |
| ADAM: Uh... B-Because, um... I used to drive it when I was underage.                       | АДАМ: Е-е... Т-тому що, ... я водив її, коли був неповнолітнім.                           |
| ADAM: At sixteen. Which is pretty illegal, I know.                                         | АДАМ: У 16 років. Що досить незаконно, я знаю.                                            |
| ADAM: A-And Dad being a judge and all, I just...                                           | АДАМ: І тато суддя і все таке, я просто...                                                |
| ADAM: When the cop asked me if I drove it, that popped into my head, and... I lied to him. | АДАМ: Коли коп запитав мене, чи я водив її, це спало мені на думку, і... я збрехав йому.  |
| ADAM: I rode shotgun.                                                                      | АДАМ: Я сидів на пасажирському сидінні.                                                   |
| ADAM: Nighttime loops around the Superdome parking lot.                                    | АДАМ: Нічні кола навколо стоянки Супердоум (загальна назва великих критих арен) [53].     |
| NANCY: I think <b>the statute of limitations (22)</b> has run out on that, Adam.           | НЕНСІ: Я думаю, <b>термін позовної давності (22)</b> для цього минув, Адаме.              |
| NANCY: But... your dad, I'm not so sure, being a judge and all.                            | НЕНСІ: Але... щодо твого батька, я не дуже впевнена, враховуючи, що він суддя і все таке. |
| MICHAEL: <b>Mea culpa (23).</b>                                                            | МАЙКЛ: <b>Меа кульпа (23).</b>                                                            |
| ADAM: [CHUCKLES] Uh, Latin for "I'm sorry"?                                                | АДАМ: [Хихикає] Е-е, латиною означає «я перепрошую»?                                      |
| MICHAEL: No. Latin for " <b>my fault.</b> " (24) All right.                                | МАЙКЛ: Ні. Латиною означає « <b>моя провина</b> » (24). Гарзд.                            |

22. В англо-американській системі права термін *the statute of limitations* охоплює як цивільні позови, так і кримінальні переслідування, тому контекст має враховувати його точний переклад. У цьому контексті він позначає

законодавчо встановлений строк, після спливу якого особу більше не можна притягнути до юридичної відповідальності за певне правопорушення. У цьому випадку стратегія перекладача – вибір постійного відповідника та конкретизація – використано усталений український юридичний термін *термін позовної давності*, який є постійним фаховим еквівалентом англійського *the statute of limitations*. Це дозволяє зберегти юридичну точність і системну відповідність українському праву, уникнути терміну *строк давності*, що більше узагальнює та не додає точності, забезпечити зрозумілість репліки для глядача без юридичної освіти, не втрачаючи термінологічної точності.

23. Латинський вираз *mea culpa* буквально означає *моя провина*. У правничому або публічному контексті це визнання власної помилки або відповідальності. Застосований у перекладі прийом – транскодування (транслітерація) – збережено пряму транскрипцію для збереження автентичності, оскільки латинізм оскільки його значення і без перекладу зрозуміло обом спеціалістам, але комунікативна доцільність переважає формальну точність. Латинізм має символічний відтінок, оскільки розмова протікає між двома юристами та цивільним.

24. Глядачу-неспеціалісту, що не розуміє суть репліки надають для пояснення англосаксонський варіант латинізму: *my fault* – *моя провина*.

Аналіз перекладу 24 термінів та фраз показав, що у перекладі використано комплексний підхід без обмеження однією стратегією. Проте можна виділити найбільш поширені методи:

#### 1. Вибір постійного відповідника та конкретизація значення

Більшість ключових юридичних термінів має прямі та усталені еквіваленти в українській правничій системі. Перекладачем було послідовно обрано ці відповідники, що забезпечило точність і офіційність перекладу там, де це було потрібно:

*plead guilty* → визнати провину

*statute of limitations* → термін позовної давності

no criminal record → відсутність приводів

forensics → для криміналістів

we object to → ми протестуємо проти

2. Активне використання контекстуальної заміни та описового перекладу

Для передачі розмовного, емоційного або ідіоматичного мовлення використовувалися гнучкіші стратегії. Ці методи дозволили адаптувати англійську розмовну лексику до українського стилю, зберігаючи природність діалогів:

caseload → прірва справ (описовий переклад емоційного навантаження)

eliminate your prints → виключити ваші відбитки (контекстуальна заміна дієслова)

3. Використання транскодування (3) для збереження культурних елементів

Латинські терміни, які підкреслюють юридичну ерудицію або офіційність, були збережені в оригінальному вигляді через транслітерацію:

Mea culpa → Меа кульпа

pro bono → пробона

doli incarax → долі інкопакс

4. Адаптація через генералізацію та вилучення/додавання слів

Для спрощення сприйняття або уникнення громіздких конструкцій використовувалися генералізація та структурні зміни:

witness statements → заяву (генералізація, спрощення терміну)

one-stop police work → стандартна робота поліції (генералізація)

Дослідження показало, що в перекладі юридичних серіалів перекладач балансує між термінологічною точністю (використання сталих відповідників для офіційних понять) та комунікативною адекватністю (використання описових методів, контекстуальних замін та транскодування для розмовних діалогів та емоційного забарвлення). Система В. І. Карабана ефективно ілюструє цей комплексний підхід, де вибір стратегії залежить від типу одиниці

(еквівалентна/безеквівалентна) та конкретного контексту її вживання.

### Висновки за розділом III

1. Підсумовуючи викладене, можна стверджувати, що термінологія правового дискурсу становить складну, впорядковану систему понять, що відображають правові реалії певної правової сім'ї та мають глибоке історичне коріння.

2. Юридичний переклад як особливий різновид фахового перекладу потребує від перекладача високого рівня компетентності, оскільки пов'язаний із відмінністю правових систем.

3. Під час дублювання перекладач у разі відсутності відповідників звертається до перекладацьких стратегій, серед яких В. І. Карабан виокремлює, калькування, транскодування, контекстуальну заміну, генералізацію та інші.

4. Аналіз перекладацьких стратегій застосованих у роботі показує, що для забезпечення точності та офіційності перекладу перекладачем були обрані еквівалентні одиниці оскільки більшість ключових юридичних термінів має прямі та усталені еквіваленти в українській правничій системі.

5. Застосування гнучкіших стратегій обумовлено відсутністю сталого еквівалента, неформальним контекстом, відповідністю системі права мови оригінала.

## ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Аудіовізуальний переклад (АВП) пройшов тривалий шлях розвитку, його становлення безпосередньо пов'язане з розвитком кінематографа та потребою у забезпеченні міжкультурної комунікації. Ігнорований деякий час науковою спільнотою, зараз АВП посідає чинне місце у сучасних дослідженнях. Поширення аудіовізуальних медіа: фільмів, серіалів, відеоігор тощо зумовило розвиток нових перекладацьких практик, що охоплюють взаємодію тексту, зображення, звуку, кольору та невербальних елементів у часі. Від перекладу інтертитрів у німому кіно до сучасних інклюзивних форматів — субтитрування для осіб з порушеннями слуху, аудіоопису для людей із вадами зору та електронного лібрето для опери — АВП стрімко еволюціонує, щоб відповідати технологічним вимогам та соціокультурним викликам сьогодення. Поширення глобалізації стирає державні, економічні, мовні, культурні, інформаційні кордони; перегляд кінофільмів, програм новин, телевізійних шоу поєднують людей спільним досвідом, створюють емоційний зв'язок, майданчик для діалогу, тож якісний аудіовізуальний переклад сприяє цьому. Дослідження щодо передачі правничої термінології в перекладах українською судових кінодрам зумовлено особистим інтересом у поглибленні екстралінгвістичної, лінгвістичної компетенції та прагненні застосування фонових знань у юриспруденції.

У розділі 1 було розкрито поняття аудіовізуального перекладу та форм, які виділені А. Ремаель, А. де Хауер та Р. Вандекеркхов його форми. Основні форми АВП, серед яких дубляж, закадрове озвучування, субтитрування та їх різновиди, відображають технічну еволюцію, зміни у способах сприйняття інформації сучасною аудиторією. Кожен із цих способів має власну функцію, рівень складності та специфіку відтворення змісту оригіналу, що потребує міждисциплінарного підходу у дослідженнях. Водночас розвиток волонтерських практик, таких як fansubbing і fandubbing, свідчить про

демократизацію перекладу, проте ставить питання щодо якості, відповідності нормам та збереження художньої цілісності аудіовізуального твору.

У розділі 2 ми окреслили поняття судової драми та надати її характерні ознаки зала суду як арена конфлікту, юристи як центральні персонажі, етико-моральна проблематика, інтелектуально-насичені діалоги та увага до процедурної правдивості — створюють підґрунтя для глибоких філософських і соціальних роздумів. Судова драма нерідко інтегрується з іншими жанрами, утворюючи симбіотичну структуру, у якій юридичний аспект є лише одним із рівнів. Жанровий синтез відображає еволюцію у напрямку юридичної драми, де акцент переноситься з судового процесу як видовища на моральні дилеми та суспільні наслідки юридичних рішень. Сценаристи долають бар'єр необізнаності глядачів завдяки низці ефективних стратегій: дефініційному поясненню термінів, повтору складних понять у різних контекстах, контекстуальному розкриттю значень через емоційні або моральні ситуації; поєднанню спеціалізованого і побутового дискурсу, що створює баланс між правдивістю та доступністю.

Розділ 3 присвячено аналізу відібраних правничих термінів з серіалу «Ваша честь» режисера Едварда Бергера. В результаті аналізу були виявлені закономірності та специфічні прийоми якими користуються сценаристи та обіграють у роботі перекладачі. У випадках відсутності еквівалентної одиниці перекладач у пошуках варіантного відповідника вдається до описового перекладу, калькування, адаптації або компенсації, що забезпечують зрозумілість, точність і релевантність юридичних термінів у перекладі судових драм.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ганжа О. Латинська юридична термінологія у вітчизняній судовій практиці: сучасні тенденції використання споконвічних понять [Електронний ресурс]. *Право*, 83(ч. 1), С. 18–28.
2. Діас Сінтас Х., Ореро П. Закадровий переклад та дублювання. *Енциклопедія перекладознавства* : у 4 т. Т. 1 : пер. з англ. / за ред.: Іва Гамб'є та Люка ван Дорслара ; за заг. ред.: О. А. Кальниченка та Л. М. Черноватого. Вінниця: Нова Книга, 2020. С. 121-127.
3. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця : Нова книга, 2004. 564 с.
4. Лукьянова Т. Г. Основи англо-українського кіноперекладу: навчальний посібник для студентів 4 курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» денної форми навчання факультету іноземних мов. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2012. 104 с.
5. Лукьянова Т. Г. Практичні проблеми кіноперекладу: субтитрування. Переклад у наукових дослідженнях представників харківської школи: монографія / за ред. Л.М. Черноватого, О.А. Кальниченка, О.В. Ребрія. Вінниця: Нова книга, 2013. С. 276-293.
6. Мойса Б., Жарий Д. Огляд європейського законодавства та кращих практик безбар'єрності в інформаційній сфері [Електронний ресурс]. – Київ: Міністерство культури та інформаційної політики України, 2022. 37 с.
7. Сидор А., Нанівський Р. Правнича термінологія та особливості її перекладу з англійської мови на українську. *Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Сер. : Філологічні науки (мовознавство)*. 2018. № 9. С. 199–203.
8. Chaume F. The turn of audiovisual translation: New audiences and new technologies Translation Spaces. *Translation Spaces*, 2013 (2) P. 105-121.

9. Dąbrowski A. When law goes pop – teaching Legal English through TV courtroom shows. *Lingwistyka Stosowana. Applied Linguistics*, 2010. No. 3, P. 139–148.
10. Díaz Cintas J., Remael A. Audiovisual Translation: Subtitling. Manchester – Kinderhook: *St. Jerome Publishing*, 2007 P. 9-272.
11. Díaz Cintas J. Orero P. Voiceover and dubbing. *Handbook of Translation Studies*. Amsterdam; Philadelphia: *John Benjamins Publishing Company*, 2010. Vol. 1. P. 441–445.
12. Gambier Y. Challenges in research on audiovisual translation/ Ed. Pym A., Perekrestenko A. Tarragona: Intercultural Studies Group. *Translation Research Projects 2*, 2007. P. 17–25.
13. Gambier Y. Challenges in research on audiovisual translation/ Ed. Pym A., Perekrestenko A. Tarragona: Intercultural Studies Group. *Translation Research Projects 2*, 2009. P. 17–25.
14. Gambier Y. The position of audiovisual translation studies. *The Routledge Handbook of Translation Studies*. Ed. Millán C., Bartrina F. London; New York: Routledge. 2013 P. 45–59.
15. Garczewska, A. Polish Contemporary Legal System in Court Shows and Courtroom Dramas. *Law and Administration in Post-Soviet Europe*, 2014, 1(1), P. 16-27.
16. Heffer Ch. The Language of Jury Trial: *A Corpus-Aided Linguistic Analysis of Legal-Lay Discourse*, Ed. McMillan P. Houndmills-New York, 2005. 253 p.
17. Kamir O. Why ‘Law-and-Film’ and What Does It Actually Mean? *A Perspective Continuum: Journal of Media & Cultural Studies*, 2005. 19 (2). P.255-278.
18. Laudisio A. Narration in TV Courtroom Dramas: Analysis of Narrative Forms and Their Popularizing Function, *ILCEA*, 2018. Vol. 31. P. 2-19.
19. Laudisio A. Popularization of Medical and Legal Language in TV Series. *Variations in Specialized Genres: Standardization and Popularization:*

- monograph / Ed. Bhatia V. et al. Tübingen: Narr Francke Attempto, 2015. P. 183–201.
20. Laudisio A. Popularization of medical and legal language in TV series. Ed. Bhatia V. et al. *Variations in specialized genres: Standardization and popularization*. Ed. Lang P. Bern: 2014 P. 183–194.
  21. Laudisio A. Special languages in audiovisual products: Legal language in TV series and in ‘real’ courts compared. *Wiener Linguistische Gazette*, 2013. P. 2–15.
  22. Machura S., & Ulbrich S. Law in film: Globalizing the Hollywood courtroom drama. *Journal of Law & Society*, 2001 28 (1), P. 113–137.
  23. McIntyre S. Courtroom drama with Chinese characteristics: A comparative approach to legal process in Chinese cinema. *University of Pennsylvania East Asia Law Review*, 2012 8(1), P. 1–19.
  24. Misiou V., Kostopoulou L. New paths in theatre translation and surtitling. London and New York: *Routledge*, 2024. 264 p.
  25. O’Sullivan C., Cornu J.-F. History of Audiovisual Translation. *The Routledge Handbook of Audiovisual Translation*. London: Routledge, 2018. P. 15–31.
  26. Perego E. Audio Description. Evolving recommendations for usable, effective and enjoyable practices. *The Routledge Handbook of Audiovisual Translation*. London, New York: Routledge, 2018. P. 114–129.
  27. Pérez-González L. Audiovisual Translation. *Routledge Encyclopedia of Translation Studies*, 2019. V. 3. P. 30–34.
  28. Pérez-González L. Audiovisual Translation: Theories, methods, issues. London, New York: Routledge, 2014. 376 p.
  29. Remael A. Audiovisual translation. Ed. Gambier Y., van Doorslaer L. *Handbook of Translation Studies*. Amsterdam – Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 2010 Vol. 1. P. 12–17.
  30. Rosenberg N. Hollywood on trials: Courts and films, 1930–1960. *Law and History Review*, 1994 12(2). P. 341–367.

31. Tuominen T. User-Centred Subtitling: Usability as an Assessment and Process Framework for Interlingual Subtitles. *Journal of Audiovisual Translation*, 2025, 8(1). P. 1–17.
32. Villez B. The Treatment of the Law: Between Reality and Imagination in Television Legal Series. *TV/Series*, 2012 (1), P. 2–5
33. Zottola A. Legal drama and audiovisual translation: The role of legal English in the construction of stereotyped representations. *Studies in Logic, Grammar and Rhetoric*, 2017 49(1), P. 247–268.
34. Анатомія кіно: з чого складається судова драма. *vertigo.com.ua* URL: <https://vertigo.com.ua/z-choho-skladaietsia-sudova-drama/> (дата звернення: 14.08.2025).
35. Гаєвська. Н. М. Лібрето. *slovnyk.me*. URL: [https://slovnyk.me/dict/literary\\_encyclopedia/лібрето](https://slovnyk.me/dict/literary_encyclopedia/лібрето) (дата звернення: 15.08.2025).
36. The people vs. John Doe. *imdb.com*. URL: <https://www.imdb.com/title/tt0007170/> (дата звернення: 01.08.2025).
37. Невербальна комунікація. *is.gd*. URL: <https://is.gd/WySWwO> (дата звернення: 30.09.2025).
38. Особливості дубляжу українською мовою. *cinemasound.ua* URL: <https://cinemasound.ua/dublyazh-eto-iskusstvo/> (дата звернення: 23.10.2025).
39. AFI's 10 TOP 10. *afi.com* URL: <https://www.afi.com/afis-10-top-10/> (date of access: 23.10.2025).
40. Civil law (legal system). *Wikipedia, the free encyclopedia*. 2021. <https://uk.wikipedia.org>. URL: <https://uk.wikipedia.org> (дата звернення: 14.08.2025).
41. Definition of mea culpa. <https://www.merriam-webster.com/dictionary/mea%20culpa>. URL: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/mea%20culpa> (date of access: 24.10.2025).

42. Director Louise Weber - bibliography and filmography. *imdb.com*  
URL: [https://www.imdb.com/name/nm0916665/bio/?ref\\_=nm\\_ov\\_bio\\_sm](https://www.imdb.com/name/nm0916665/bio/?ref_=nm_ov_bio_sm) (дата звернення: 24.09.2025).
43. English-Ukrainian Dictionary - multitrans. <https://www.multitrans.com>. URL:  
<https://www.multitrans.com/m.exe?l1=1&l2=33> (дата звернення: 15.10.2025).
44. Glossary of legal terms. *uscourts.gov* URL: <https://www.uscourts.gov/glossary>.
45. Intertitle. (n.d.) American Heritage® *Dictionary of the English Language*, Fifth Edition. (2011). Retrieved November 1 2025 from *thefreedictionary.com*. URL: <https://www.thefreedictionary.com> (date of access: 01.11.2025).
46. Intralingual open subtitling in Flanders: audio-visual translation, linguistic variation and audience needs. *jostrans.soap2.ch*. URL: [https://jostrans.soap2.ch/issue10/art\\_houwer.php](https://jostrans.soap2.ch/issue10/art_houwer.php) (date of access: 03.09.2025).
47. Sokoli S. Dubtitles: the hidden subtitles on Netflix. *ssokoli.notion.site*  
URL: <https://ssokoli.notion.site/Dubtitles-the-hidden-subtitles-on-Netflix-1f8ba1130d2543bcaa82deee0b133e05> (date of access: 17.07.2025).
48. The history of SDH. *9pdf.co*. URL: <https://9pdf.co/article/history-subtitling-deaf-hard-hearing-reception-moulin-rouge-q5mr968w> (date of access: 15.08.2025).
49. What are forced subtitles? Understanding the key to inclusive Media. <https://sonix.ai>. URL: <https://sonix.ai/resources/what-are-forced-subtitles-understanding-the-key-to-inclusive-media/> (date of access: 17.09.2025).
50. What is a forced narrative subtitle? *partnerhelp.netflixstudios.com*. URL: <https://partnerhelp.netflixstudios.com/hc/en-us/articles/224198488-What-is-a-Forced-Narrative-subtitle> (date of access: 24.07.2025).
51. What is the legal drama film genre? URL: <https://www.europeanstudios.com/encyclopedia/legal-drama-film/> (date of access: 10.09.2025).

**СПИСОК ДЖЕРЕЛ ТА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ**

- 52.«Ваша честь». український дубляж. URL: <https://eneyida.tv/5041-1-vasha-ches.html> (дата звернення: 30.06.2025).
- 53.Контекстний переклад слів, словосполучень та фразеологізмів. *context.reverso.net*. URL: <https://context.reverso.net> (дата звернення: 30.07.2025).
- 54.Your Honor («Ваша честь») 2020 рік, режисер Едвард Бергер

## SUMMARY

Translation in the field of law attracts special attention both from the point of view of theory and from the point of view of translation practice. First of all, such interest is due to the specificity of legal language as a language of professional communication, which belongs to a particular legal system. Differences in national legal systems can cause translation difficulties. This directly concerns the transfer of legal terminology in translations into Ukrainian, since they reflect the legal realities of the states of the Anglo-American legal family, and have significant differences from the realities of the Ukrainian legal system, which is part of the group of states of the Romano-Germanic legal family.

The challenges and issues that translators face when working with English-language legal terminology can be studied, mainly in various legal sources: laws, subordinate regulatory legal acts, agreements, etc. However, legal terminology is widely used in media production, in particular in court dramas.

The qualification work is devoted to the study of the reproduction of legal terminology in the aspect of film translation on the material of the television series "Your Honor". Over the past century, film translation has formed as a separate direction of translation studies and has since taken a significant place among its disciplines. Scientific interest in it in translation studies is currently only growing, which can be explained by the increase in demand for this type of translation activity, which occurs as a result of the constant development of the film industry, the emergence of new genres, and the growing requirements and awareness of viewers.

The **relevance** of the topic is determined by the need to study the mechanisms of translation of legal discourse in audiovisual genres, in particular, court drama, which combines legal terminology and artistic expressiveness.

The **object** of the study is legal terminology extracted from the television series "Your Honor" and its translation into Ukrainian.

The **subject** of the research is the study of methods of reproducing English-language terminological words and word combinations taken from the field of

jurisprudence in film translation.

The **aim** of this **study** is to identify the features of the transfer of legal terminology in translations into Ukrainian of court dramas: methods, strategies, limitations on the material of the television series "Your Honor".

To achieve this goal, the following **tasks** are to be accomplished:

- 1) provide the concept of audiovisual translation and its definition; list and characteristics of types of audiovisual translation;
- 2) outline the concept of court drama and provide its characteristic features;
- 3) reveal the role and functions of legal terminology in court dramas; separate examples of the use of legal terminology in the original English-language versions of films that served as research materials;
- 4) establish the features of film translation that are associated with the verbal and non-verbal components of films;
- 5) compare and analyze the extracted fragments with fragments of the Ukrainian translation of the selected film production.

The material for the study is the episodes of the American court drama "Your Honor" in English and Ukrainian.

The research **methods** used in writing the work include:

- general scientific: analysis and synthesis (when breaking down the translated text and terms into components to identify properties and relationships); comparison (when comparing the original with its translation to identify similarities/differences and the effectiveness of the applied strategies); classification and systematization method (when distributing the analyzed translation examples by frequency of use);
- - linguistic and translation studies: continuous sampling method (when selecting units for translation analysis from the research material); descriptive method (when qualitatively and quantitatively describing the identified phenomena, when determining the semantics of legal terms in English and Ukrainian); method of contextual analysis (when studying how terms function in a specific sentence and situation); method of translation analysis: for identifying translation decisions

(strategies, techniques, methods) and identifying possible errors or limitations.

The **scientific novelty** of the work lies in expanding knowledge about the specifics of film translation of legal terminology into Ukrainian and English by analyzing the use of translation strategies and translation methods.

We see the **practical significance** of the work in the possibility to apply the obtained results in translation practice, when writing scientific papers on this topic and in teaching a specialized course in film translation, taking into account the constant development of the film industry and the appearance of an increasing number of films and television series every year.

**Approbation** of research results: the results of the study were presented and discussed at the Student Scientific Conference "Actual Problems of Theory, History and Methods of Teaching Translation" (18 November, 2025), as well as highlighted in the article.